

OBSAH

1. ROVNOMĚRNÝ POHYB	6
Rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb. Jak vypočítáme dráhu rovnoměrného pohybu. Jak označujeme dráhu, rychlost a čas. Co je to vzorec a jak do něj dosazujeme. Jednotky rychlosti. Jak vypočítáme rychlost rovnoměrného pohybu. Jak převádíme jednotky rychlosti. CVIČENÍ	7
2. NEROVNOMĚRNÝ POHYB	12
Tabulka dráhy. Graf dráhy. Jízdní řád a grafikon. Co poznáme z grafu dráhy. Průměrná rychlost. Rychlost vzhledem k čemu? CVIČENÍ	13
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak se skládají rychlosti	17
3. CO JSME SE NAUČILI O POHYBU	18
Jsou i jiné „rychlosti“. CVIČENÍ. Družice, která „visí“. Nebezpečná rychlost 30 km/h. CVIČENÍ	18
NOVÁ SLOVA	21
4. SÍLA	22
Síly se mohou lišit velikostí a směrem. Na co síla působí. Jak síly znázorňujeme. Kdy jsou dvě síly v rovnováze. CVIČENÍ	23
5. GRAVITAČNÍ SÍLA	26
Všechna tělesa se navzájem přitahují. Jaké vlastnosti má gravitační síla. Jak velkou silou přitahuje Země. Několik příkladů. Gravitační síla není všude stejná. CVIČENÍ	27
6. SKLÁDÁNÍ SIL	30
Jak se skládají dvě síly, které mají stejný směr. Jak se skládají dvě síly, které mají opačný směr. CVIČENÍ	31
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak se skládají dvě síly, které mají různé směry. Hledáme výslednici. Jak rozkládáme sílu	33
DOKUMENT: Jaké síly působí ve stavbách	34
CO VÁS ZAJÍMÁ: Jak plují plachetnice proti větru	36
NÁMĚT NA LABORATORNÍ PRÁCI: Co je v „černé skříňce“	37
CHCI VĚDĚT VÍC: Nakloněná rovina. Nakloněná rovina šetří sílu. Serpentina, šroub a klín. CVIČENÍ	37
7. TŘENÍ	40
Třecí síla. Jeden z největších vynálezů. Kdy nám tření pomáhá. Kdy nám tření škodí. Jak tření zmenšujeme a jak ho zvětšujeme. CVIČENÍ	41
NÁMĚT NA LABORATORNÍ PRÁCI: Jak velká je třecí síla	43
8. TLAK	44
Deformace. Tlak. Jednotky tlaku. Příklady. Jak vypočítáme tlakovou sílu. Kdy chceme tlak zvětšit a kdy zmenšit. CVIČENÍ	45
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak stůl „pozná“, jakou silou má tlačit? Jak Cavendish měřil gravitační sílu	49
9. ZÁKON SETRVAČNOSTI A ZÁKON SÍLY	50
Setrvačnost. Proč se tělesa na Zemi zastavují. Jak lidé poznávají přírodu. Jak se pohybuje těleso, na které nepůsobí žádná síla. Co způsobí síla ve směru pohybu. V čem se hodně lidí mýlí. Co způsobí síla, která působí proti směru pohybu. Co způsobí síla kolmá na směr pohybu. Těžká tělesa mají větší setrvačnost. Druhý Newtonův zákon: zákon síly. CVIČENÍ	51
10. ZÁKON AKCE A REAKCE	56
Třetí Newtonův zákon. Třetí Newtonův zákon a rovnováha sil. Srážka! Která síla působí na auto. Raketový pohon. CVIČENÍ	57
CHCI VĚDĚT VÍC: Odstředivá síla. CVIČENÍ	61
CO VÁS ZAJÍMÁ: Člověk brzdí Zemi. Země jako kolotoč	61
11. PÁKA	62
Jak nazýváme části páky. Rovnoramenná páka. Nerovnoramenná páka. Zákon rovnováhy na páce. Moment síly. Pokusy s momentem síly. K čemu je dobrá páka. Pevná kladka. CVIČENÍ	63
CHCI VĚDĚT VÍC: Volná kladka. Kladkostroj. Kolo na hřídeli. Příklady. Jednoduché stroje. CVIČENÍ	68
12. TĚŽIŠTĚ A STABILITA	72
Co je to těžiště. Jak najdeme těžiště. Pokusy s těžištěm. Stabilita. CVIČENÍ	73
13. CO JSME SE NAUČILI O SILÁCH	76
Platí zákon setrvačnosti i v Austrálii? Skok vysoký. CVIČENÍ	77
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak vznikla jednotka síly newton	78
NOVÁ SLOVA	79

14. HUSTOTA	80
Jednotky hustoty. Jaká je hustota vody a jak převádíme jednotky hustoty. Tabulky hustoty. Jak vypočítáme hmotnost. CVIČENÍ	81
NÁMĚT NA LABORATORNÍ PRÁCI: Jaká je hustota plastelíny	82
CHCI VĚDĚT VÍC: Hustota plynů není vždycky stejná. Jak vypočítáme objem tělesa. Průměrná hustota. CVIČENÍ	84
15. HYDROSTATICKÝ TLAK	86
Kterým směrem tlačí kapaliny a plyny. Tlak, který způsobuje gravitační síla. Jak závisí hydrostatický tlak na hloubce. CVIČENÍ	87
DOKUMENT: Proč vznikají křečové žíly. Jak pracuje potápěčský přístroj	90
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak velký je hydrostatický tlak. CVIČENÍ	91
16. SPOJENÉ NÁDOBY	92
Spojené nádoby. Kde se setkáme se spojenými nádobami. CVIČENÍ	93
DOKUMENT: Jak pracují vodárny.	94
17. ATMOSFÉRICKÝ TLAK	96
Kolik vzduchu unesete? Pokusy s atmosférickým tlakem. Podtlak a přetlak. Kde využíváme atmosférický tlak. Jak velký je atmosférický tlak. Jak měříme atmosférický tlak. Proč je na horách „řidší vzduch“. Jak měříme přetlak. Proč a jak se měří krevní tlak. CVIČENÍ	97
18. ARCHIMEDŮV ZÁKON	104
Vztlková síla. Jak velká je vztlková síla. Archimédův zákon. Co plave a co klesne ke dnu. Hustoměr. Jak zachránit tonoucího. Také vzduch nás nadlehčuje. CVIČENÍ	105
NÁMĚT NA LABORATORNÍ PRÁCI: Poklad na jezeře.	111
19. PASCALŮV ZÁKON	112
Pascalův zákon. Hydraulická a pneumatická zařízení. Hydraulický lis. CVIČENÍ	113
20. CO JSME SE NAUČILI O KAPALINÁCH A PLYNECH	116
Proč jsou při rýmě zalehlé uši. Libely, které ukazují špatně. Voda teče pod zemí. Jak se ohřívá voda v hrnci. Ve vodě není život tak těžký. Co nadlehčuje rybu, ponorku, velrybu a batyskaf.	116
NOVÁ SLOVA. NOVÁ JMÉNA	121
21. ŠÍŘENÍ SVĚTLA	122
Bílé a černé. Jak vidíme barvy. Jak se světlo šíří v různých prostředích. Jakou rychlostí se šíří světlo. Světlo jako pravítko. Nejjednodušší fotoaparát. CVIČENÍ	123
CHCI VĚDĚT VÍC: Infračervené záření. Ultrafialové záření	127
22. STÍN	128
Stín a polostín. Měsíční fáze. Zatmění Měsíce. Zatmění Slunce. CVIČENÍ	129
23. ODRAZ SVĚTLA	132
Jak se světlo odráží od zrcadla. Jaké vlastnosti má zrcadlový odraz. Zákon odrazu. Jak odráží kout. Duté zrcadlo. Reflektor. CVIČENÍ	133
CHCI VĚDĚT VÍC: Jak zobrazuje duté zrcadlo. Vypuklé zrcadlo. CVIČENÍ	137
24. LOM SVĚTLA	138
Pokusy s lomem světla. Spojky. Rozptylky. Kolik dioptrií? Jak zobrazuje spojka. Jak vzniká duha. CVIČENÍ	139
CHCI VĚDĚT VÍC: Fata morgana. Závod paprsků	143
25. OPTICKÉ PŘÍSTROJE	144
Jak pracuje fotoaparát. Jak se tvoří fotografie. Lidské oko. Prostorové vidění. Proč nosíme brýle. Abychom dobře viděli. Příjemné osvětlení. CVIČENÍ	145
CHCI VĚDĚT VÍC: Co je to zorný úhel. Lupa. Mikroskop. Dalekohled. Zrcadlový dalekohled. Promítací přístroj	150
26. CO JSME SE NAUČILI O SVĚTLE	152
Černé divadlo. Optické klamy. Co je to teleobjektiv a „zoom“. Jak vidí různí živočichové	152
NOVÁ SLOVA	156